

INHOUD

Voorwoord 9

De spelers II

DEEL EEN 23

DEEL TWEE 141

DEEL DRIE 277

DEEL VIER 431

Dankbetuiging 501

Register 503

Voorwoord

Waarom schrijf je over je leven? Omwille van de tijd waarin je hebt geleefd, de mensen die je hebt ontmoet en gekend en van wie je hebt gehouden? Om te laten zien hoe interessant, deugdzzaam of onderhoudend je bent geworden? Of om je innerlijke reis in kaart te brengen: wat voor evolutie er heeft plaatsgevonden tussen de rimpelige brullende baby en het rimpelige oude besje?

Schrijvers zeggen dat hun kunst belangrijk voor hen is als hun voornaamste manier om te communiceren met hun lezers. Ik heb gemerkt dat schrijven vaak mijn voornaamste manier is om te communiceren met mezelf. Ik schrijf evenzeer, soms zelfs voornamelijk, om dingen te ontdekken als om ze aan andere mensen te vertellen. In zekere zin lijkt een autobiografie me een soort huishoudboekje: wat is er aangeschaft, waarvoor is het gebruikt, is er te veel voor betaald en is er iets van opgestoken? Hoeveel is er met vallen en opstaan geleerd? Zijn gedragspatronen en reacties veranderd? Ben ik te weten gekomen waarin ik nuttig en waarin ik nutteloos ben, wat me ondersteunt en waardoor ik wegwijn? Heb ik geprobeerd mijn fouten en zwakheden die veranderd kunnen worden te verbeteren? Heb ik de dingen waar niets aan te doen is realistisch leren aanvaarden?

Het wordt weleens zwelgen in navelstaarderij genoemd om je dit af te vragen. Ik geloof dat dit edict mensen veel kwaad heeft gedaan. Er bestaat een scherpe scheidslijn tussen navelstaren en je verantwoordelijkheid nemen voor wat en wie je bent. Zonder dat laatste kun je gemakkelijk veronderstellen dat alles je zomaar overkomt, met als gevolg dat er een onzelfzuchtig slachtoffer naar voren komt. Je moet je óp die scherpe scheidslijn bevinden, niet aan één kant ervan, en net als alles wat je in het leven probeert, vereist dat heel veel oefening.

Als zeer trage leerling heb ik het gevoel dat ik het grootste deel van mijn leven heb geleefd in de slipstream van mijn ervaringen. Ik heb de-

zelfde rampzalige situatie vaak diverse keren moeten herhalen voordat ik de boodschap begreep. Dat gebeurt nog steeds. Ik schrijf dit boek niet als een wijze, gerijpte, volleerde vrouw die alle antwoorden kent, maar eerder als iemand die zelfs in het late stadium van negenenzeventig jaar nog altijd haar best doet om te veranderen, dingen te weten te komen en het iets beter te doen.

De spelers

Richard ADDINSELL (1904-1977) Componist en pianist, beroemd om het 'Warsaw Concerto', dat voorkomt in de film *Dangerous Moonlight*. Hij heeft liederen gecomponeerd voor Joyce Grenfell, die hij regelmatig op piano begeleidde.

Barley ALISON Redacteur, oprichter van de Alison Press. Ze is jarenlang de Britse uitgever van Saul Bellow geweest.

Michael AYRTON (1921-1975) Schilder en illustrator. In de jaren zestig begon hij aan een derde carrière als schrijver. Bekende boeken van hem zijn *The Maze Maker* en *The Midas Consequence*. Hij heeft monografieën geschreven over Hogarth en Pissarro. Zijn vrouw Elisabeth schreef kookboeken.

Sybille BEDFORD (1911-2006) Een in Duitsland geboren schrijfster en biografe. Bekende boeken van haar zijn *A Legacy* en *Jigsaw*. Ze was de eerste biografe van Aldous Huxley, een goede vriend van haar.

Lesley BLANCH (1907-2007) Schrijfster van reisboeken en biografieën. Haar boek *The Wilder Shores of Love* was in de jaren vijftig een internationale bestseller. Ze heeft ook een enorm belangrijk kookboek geschreven: *Round the World in Eighty Dishes*.

(Herbert) Jonathan CAPE (1879-1960) Beroemd uitgever, wiens carrière in de boekenwereld begon als loopjongen bij Hatchards, de Londense boekhandel. In 1921 richtte hij met G. Wren Howard de uitgeverij op die zijn naam draagt. Ernest Hemingway en T.E. Lawrence behoorden tot zijn eerste auteurs.

Pablo CASALS (1876-1973) Spaans cellist wiens legendarische uitvoeringen van de cellosuites van Bach op plaat zijn vastgelegd.

Marc CHAGALL (1887-1985) Frans schilder en illustrator, geboren in Rusland. Engelen en duivels komen voor op zijn schilderijen en tekeningen. Hij heeft onder andere twaalf glas-in-loodramen voor een synagoge in Jeruzalem vervaardigd en het plafond van de opera in Parijs beschilderd.

André CHARLOT (1882-1956) Frans producent en impresario die in de jaren twintig en dertig in Londen revues en musicals op de planken heeft gebracht. Noël Coward en Beatrice Lillie behoorden tot zijn protegés.

Charles Blake (CB) COCHRAN (1872-1951) Impresario die zowel bokswedstrijden als revues en musicals promootte. Hij heeft de illusionist Houdini naar Londen gehaald, evenals Sarah Bernhardt en Eleanor Duse. Hij heeft *Private Lives* en *Bitter Sweet* van Coward geproduceerd.

George COLE (1925-2015) Acteur die voornamelijk nog bekend is door zijn rol als Arthur Daley, de slinkse verkoper van tweedehands auto's in de televisieserie *Minder*.

Norman COLLINS (1907-1982) Schrijver en pionier van de Britse televisie. Hij heeft in 1955 de Associated Television opgericht, nadat hij van 1947 tot 1950 afdelingshoofd was geweest bij BBC Television. Zijn beroemdste roman, *London Belongs to Me*, is succesvol verfilmd.

Ivy COMPTON-BURNETT (1884-1969) Schrijfster, sterk beïnvloed door klassieke toneelschrijvers als Euripides en Sophocles. Haar romans spelen in victoriaanse landhuizen, compleet met personeel. Ze bezitten een sarcastisch gevoel voor humor terwijl de onvermijdelijke tragedie zich ontvouwt. Ze schreef onder andere *A House and Its Head* en *The Mighty and Their Fall*. In 1967 is ze benoemd tot Dame.

Cyril CONNOLLY (1903-1974) Engels recensent en redacteur. Samen met Stephen Spender heeft hij *Horizon* opgericht, een klein literair tijdschrift dat een weerspiegeling was van Connolly's eigen iconoclastische en sarcastische houding ten opzichte van de samenleving van zijn tijd. Hij heeft zijn kritische talent ook gebruikt om jarenlang boeken te recenseren voor de *New Statesman* en de *Sunday Times*.

Harold CRAXTON (1885-1971) Pianist, begeleider en docent. Een van zijn zonen, John, is een gerespecteerd schilder geworden.

Clemence DANE (echte naam Winifred Aston) (1888-1965) Schrijfster van romans en toneelstukken. Haar toneelstuk *A Bill of Divorcement* was een enorm en controversieel succes in de jaren twintig. Ze is haar leven lang bevriend geweest met Noël Coward.

John DAVENPORT (1908-1966) Briljante en provocerende literaire journalist. Hij recenseerde fictie voor de *Observer*.

Frances DAY (1907-1984) Actrice en zangeres. In 1942 speelde ze in Londen de titelrol in Cole Porters *Dubarry Was a Lady*. In de jaren zestig lanceerde ze een nieuwe carrière als televisiepersoonlijkheid onder de naam Frankie Day, waarbij ze beweerde dat ze haar eigen dochter was.

Sergej Pavlovitsj DJAGILEV (1872-1929) Russisch balletimpresario en oprichter van de Ballets Russes. Hij gaf opdracht voor drie van Stravinsky's beroemdste werken en nam de jonge Picasso in dienst als decorontwerper.

Norman DOUGLAS (1868-1952) Auteur en schrijver van reisboeken. Hij heeft gewerkt op het Britse ministerie van Buitenlandse Zaken en als diplomaat in Rusland en Italië. Hij heeft zestien boeken gepubliceerd, met inbegrip van zijn enige populaire succes, de roman *South Wind* (1917). Tot zijn overige werk behoren reisboeken en autobiografische boeken. In zijn werk zweeg hij altijd over zijn homoseksualiteit.

Ruth DRAPER (1884-1956) Amerikaans actrice die haar eigen op briljante waarnemingen gebaseerde, vaak bijtende sketches schreef en opvoerde in solovoorstellingen. Haar vroegste bewonderaar was Henry James en haar laatste was de zangeres Kathleen Ferrier.

Isadora DUNCAN (1878 -1927) Amerikaans danseres en choreografe, die talloze, uiteenlopende minnaars heeft gehad, onder anderen Isaac Merrit Singer, de uitvinder van de naaimachine.

Elaine DUNDY (echte naam Elaine Rita Brimberg) (1921-2008) Amerikaans schrijfster, auteur van *The Dud Avocado*. Eerste vrouw van de toneelrecensent Kenneth Tynan.

John FERNALD (1905-1985) Theaterdirecteur en in de jaren vijftig directeur van de Royal Academy of Dramatic Art.

Romain GARY (1914-1980) Frans schrijver, ontdekkingsreiziger en diplomaat. Hij heeft onder andere *Les racines du ciel* en *Lady L* geschreven. Hij is eerst getrouwd geweest met Lesley Blanch en vervolgens met de Amerikaanse actrice Jean Seberg, die zelfmoord pleegde. Gary sloeg eveneens de hand aan zichzelf.

Henry GREEN (pseudoniem van Henry Vincent Yorke) (1905-1973). Schrijver. Enkele van zijn uitermate originele boeken zijn *Living, Loving* en *Party Going*. Hij wordt nu door velen beschouwd als de grootste Engelstalige fictieschrijvers van zijn tijd.

Joyce GRENFELL (1910-1979) Actrice, presentatrice en soloactrice. Ze is beroemd geworden als de malle sportlerares in de film die gebaseerd was op Ronald Searles boeken en tekeningen over St Trinian's. Vanaf 1954 reisde ze de wereld over met haar voorstelling *Joyce Grenfell Requests the Pleasure*.

Joan HEAL (1922-1998) Actrice, vooral bekend door haar briljante optredens in de intieme revues van de jaren vijftig en zestig.

(Julia) Myra HESS (1890-1965) Pianiste die gedurende de hele Tweede Wereldoorlog lunchconcerten met kamermuziek organiseerde in de National Gallery. Haar beroemdste opname is een transcriptie van een koraal uit Bachs Cantate 147, die bekend is als 'Jesu, Joy of Man's Desiring'. In 1954 maakte ze een historische opname van Beethovens Sonate in E majeur, opus 109. In 1941 werd ze benoemd tot Dame.

Balliol HOLLOWAY (1883-1967) Acteur en theaterdirecteur in Birmingham en Stratford-upon-Avon.

Seth (echte naam James) HOLT (1923-1971) Na een korte carrière als acteur werkte hij als assistent-editor aan de beroemde komedies van de Ealing Studios uit de jaren veertig en vijftig. (Zijn zwager, Robert Hamer, regisseerde *Kind Hearts and Coronets*.) Vervolgens werd hij een filmregisseur die bij tijd en wijle gefrustreerd geniaal was. Tot zijn films behoren *A Taste of Fear* (1964) en het macabere *The Nanny* (1967) met Bette Davis.

Ronald JEANS (1887-1973) Schrijver van liedjes en revues, heeft in 1924 met Noël Coward samengewerkt aan *London Calling!* Hij schreef liedjes en sketches voor populaire sterren uit de jaren dertig en veertig, zoals Jessie Matthews.

Tamara KARSAVINA (1885-1978) Ballerina, die een van de beroemde autobiografieën van de theaterwereld heeft geschreven, *Theatre Street*.

Edmund Mike KEELEY (1928-2022) Amerikaans vertaler, samen met Philip Sherrard, van de gedichten van Konstantinos Kavafis.

Louis KENTNER (1905-1986) Concertpianist, die in de jaren vijftig regelmatig optrad in de Proms.

Aram Iljitsj KATSJATOERIAN (1903-1978) In Armenië geboren Russische componist die alom succes heeft ge oogst met zijn 'Sabeldans'. Hij heeft de muziek geschreven voor het ballet *Gayane*.

Terence KILMARTIN (1922-1991). Dertig jaar lang chef literatuur van de *Observer*. Samen met D.J. Enright heeft hij gewerkt aan een herziene uitgave van Scott Moncrieffs vertaling van Proust.

J.W. (Jack) LAMBERT (1917-1986) Literair journalist en presentator. In de jaren zestig en zeventig was hij chef literatuur bij de *Sunday Times*.

Benn Wolfe LEVY (1900-1973). Schrijver van toneelstukken en filmscenario's. Hij heeft de dialogen geschreven voor Alfred Hitchcocks eerste sprekende film, *Blackmail*. Zijn toneelstuk *Clutterbuck* was een succes in 1946. Hij was getrouwd met de befaamde actrice Constance Cummings.

Lydia Vasiljevna LOPOKOVA (1892-1981) Russische ballerina die met Nijinsky heeft gedanst in *De vuurvogel*. Ze is in 1925 getrouwd met John Maynard Keynes, de econoom, en heeft haar leven aan hem gewijd toen hij ernstig ziek werd. Ze heeft veel gedaan om het ballet in Groot-Brittannië te promoten.

Ernest LUSH (1929-1988) Pianist en begeleider, met name van Kathleen Ferrier.

Olivia MANNING (1908-1980) Schrijfster, vooral bekend van haar twee trilogieën *The Balkan Trilogy* en *The Levant Trilogy*, die allebei zijn bewerkt voor televisie. Ze wendde opmerkelijk genoeg armoede voor, en na haar dood hoorden haar vrienden tot hun verbazing dat ze rijk was, het lieve sommetje van een paar honderdduizend pond bezat.

Denis MATTHEWS (1919-1988) Pianist en presentator. Hij heeft de eerste uitvoering gegeven van het pianoconcert van Edmund Rubbra. Later was hij professor muziek aan Newcastle University.

Reginald MAUDLING (1917-1979) Conservatief parlamentslid voor BARNET van 1950-1979, minister van Financiën van 1962-1964, van Binnenlandse Zaken in 1970. Hij is in 1972 afgetreden vanwege zijn contact met een corrupte zakenman, John Poulson, dat een contract betrof voor een gepland ziekenhuis op Malta.

Carson McCULLERS (1917-1967) Amerikaans schrijfster, heeft haar eerste werk gepubliceerd in 1936. Ze trouwde met Reeves McCullers, een militair en beginnend schrijver. Het was een onstuimig huwelijk, dat zich kenmerkte door homoseksuele relaties van beide partijen, periodes waarin ze uit elkaar gingen en zich verzoenden, scheidde en hertrouwde, alcoholisme en zelfmoordpogingen. Reeves overleed in 1953 aan een overdosis alcohol en barbituraten, ogenschijnlijk zelfmoord. Carson McCullers' leven kenmerkte zich door problemen op het emotionele vlak en een slechte gezondheid, maar met haar grootse talent putte ze uit haar empathie en ervaring om aansprekende, balladeachtige verhalen te schrijven over het innerlijk leven van marginale, vaak fysiek gehavende personages die worden gekweld door eenzaamheid, met name in *The Heart Is a Lonely Hunter*.

Noel MEWTON-WOOD (1922-1953) Australisch pianist en componist, die vooral wordt bewonderd om zijn interpretaties van Hindemith, Busoni en Bliss. Hij pleegde zelfmoord na de vroegtijdige dood van zijn minnaar. Benjamin Britten's *Canticle III 'Still Falls the Rain'* is opgedragen aan zijn nagedachtenis.

Nina MILKINA (1919-2006) In Rusland geboren concertpianiste, die als kind in Engeland is komen wonen. Haar eerste openbare optreden was op haar elfde, in Parijs. Van BBC Radio kreeg ze in de jaren vijftig de opdracht alle pianosonates van Mozart te spelen. Op haar hoogtepunt werd ze beschouwd als een van de beste vertolkers van Mozart.

Bruce MONTGOMERY (1921-1978) Academicus en detectiveschrijver, onder het pseudoniem Edmund Crispin. Een oude vriend van Kingsley Amis en Philip Larkin. Hij componeerde filmmuziek, met name voor de *Carry On*-serie. Twee jaar voor zijn dood werd hij verliefd op Barbara Clements, met wie hij is getrouwd.

Rodrigo MOYNIHAN (1910-1990) Schilder.

Vaslav NIJINSKY (1890-1950) Russisch balletdanser en choreograaf. Hij danste als eerste de rol van Petrosjka. Hij heeft *Le Sacre du Printemps*